

General (ret.) Mikhail Kostarakos
Former Chief of the Hellenic National Defence General Staff
Former Chairman of the European Union Military Committee

17^η Σύνοδος του Economist για την Κύπρο -

- 17th Economist Cyprus Summit

«Εμπεδώνοντας Διαρκή Σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο: Δημιουργία Στρατηγικών Συνεργασιών» -

- “Cementing Lasting Stability in the Eastern Mediterranean: Building Strategic Partnerships”

Λευκωσία, 16 Νοεμβρίου 2021-

- Nicosia, 16 November 2021

Μετάφραση της ομιλίας στη Σύνοδο του Economist για την Κύπρο. Η ομιλία στα Αγγλικά μετά το τέλος του ελληνικού κειμένου.

Αξιότιμοι ομιλητές,

Κυρίες και κύριοι,

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω ευχαριστώντας τους διοργανωτές για την ευγενική πρόσκλησή τους να συμμετάσχω σε αυτή τη Σύνοδο υψηλού επιπέδου. Ο τίτλος αυτής της συνεδρίας δεν θα μπορούσε να είναι πιο επίκαιρος, καθώς αποτυπώνει με λίγα λόγια τη λογική

πίσω από τη στρατηγική που ακολουθήθηκε την τελευταία δεκαετία περίπου από Ελλάδα και Κύπρο.

Η σημερινή γεωπολιτική κατάσταση στην περιοχή μας είναι ιδιαίτερα δύσκολη και τα τελευταία χρόνια η Ανατολική Μεσόγειος έχει μετατραπεί σε πεδίο μιας επιθετικά κλιμακούμενης αναθεωρητικής τουρκικής πολιτικής που έχει φτάσει πλέον να απειλεί την εθνική κυριαρχία και των δύο χωρών.

Ξεκινώντας από την αρχή, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διεθνής κοινότητα καθώς και η Ελλάδα και η Κύπρος προσπαθούν να αποφύγουν την αντιπαράθεση και εργάζονται για την εδραίωση της ασφάλειας και της σταθερότητας καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια για να εδραιώσουν αυτή τη σταθερότητα σε μια μόνιμη μορφή.

Για να περιγράψουμε αυτές τις προσπάθειες σταθεροποίησης, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να δούμε την ευρύτερη εικόνα. Οι δυτικές δημοκρατίες καθώς και οι διεθνείς οργανισμοί όπως το ΝΑΤΟ ή η ΕΕ, έχουν τρεις πυλώνες στις στρατηγικές τους για να αντιμετωπίσουν κρίσιμες καταστάσεις. Είναι τα λεγόμενα τρία (3) D από τα αρχικά των αντίστοιχων αγγλικών λέξεων. Δεν πρόκειται για προσωπική εφεύρεση ή άποψη. Είναι ένας διεθνής μνημονικός κανόνας για τους τρεις πυλώνες που είναι: Αποτροπή – Άμυνα – Διάλογος.

Η Αποτροπή και η Άμυνα είναι δύο πυλώνες που, εάν είναι αρκετά ισχυροί, θα οδηγήσουν τελικά στον τρίτο, σε μια διαδικασία Διαλόγου και αυτό τελικά θα συμβάλει στη σταθερότητα. Όλοι γνωρίζουμε τις προσπάθειες τόσο της ελληνικής όσο και της κυπριακής κυβέρνησης για την ενίσχυση και την ενίσχυση των αεροπορικών και ναυτικών δυνατοτήτων. Πίσω από αυτό βρίσκεται η προσπάθεια αποκατάστασης της ασφάλειας και της σταθερότητας με βάση την αποκατάσταση της στρατιωτικής ισορροπίας στην περιοχή, για να αντισταθμίσουμε στην τουρκική επιθετική και αναθεωρητική πολιτική. Τα αναθεωρητικά κράτη όπως η Τουρκία με μια συνεχή πολιτική προβολής Σκληρής Ισχύος προτιμούν να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους με λύσεις μηδενικού αθροίσματος αντί για λύσεις αμοιβαίου κέρδους που είναι διεθνώς αποδεκτές. Η ανάγκη διατή-

ρησης και ενίσχυσης των εθνικών στρατιωτικών δυνατοτήτων που είναι απαραίτητες για την πρόληψη κρίσεων και την αντιμετώπιση κλιμακούμενων απειλών, σε συνδυασμό φυσικά με έντονη και επιτυχημένη διπλωματική δραστηριότητα, οδήγησαν την Ελλάδα να αγοράσει ή να βελτιώσει αεροπορικά και ναυτικά οπλικά συστήματα από τη Γαλλία και τις ΗΠΑ. Ήταν απαραίτητα για την αποτροπή και την άμυνά μας. Είχε επίσης σαν αποτέλεσμα και οι δύο χώρες να υπογράψουν διάφορες Συμφωνίες με γειτονικές χώρες, εταίρους ή συμμάχους, με πιο αξιόλογες τις Συμφωνίες Αμυντικής Συνεργασίας που υπέγραψε η Ελλάδα με τη Γαλλία και τις ΗΠΑ.

Δεν επιθυμώ να παρεξηγηθώ. Οι στρατιωτικές δυνατότητες όσο ισχυρές και αν είναι δεν μπορούν να φέρουν αποτελέσματα μόνες στον σύγχρονο κόσμο. Δεν μπορούν να λύσουν πολιτικά προβλήματα. Οι δυτικές δημοκρατίες όμως κατανοούν πολύ καλά επίσης ότι δεν υπάρχουν στρατιωτικές λύσεις σε πολιτικά και γεωπολιτικά προβλήματα. Και η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο είναι μια γεωπολιτικά κρίσιμη κατάσταση. Ωστόσο, η στρατιωτική ισορροπία στα πλαίσια ενός γεωπολιτικού «οικοσυστήματος», έχει ιδιαίτερα σημαντική συμβολή στην διατήρηση της ασφάλειας και της σταθερότητας.

Ο τρίτος πυλώνας, ο Διάλογος, είναι το απαραίτητο συστατικό κάθε στρατηγικής σε όλες τις φάσεις, με διαχρονική διάρκεια. Ο διάλογος περιλαμβάνει όχι μόνο προσωπικές επαφές της ηγεσίας ή στρατηγική επικοινωνία, αλλά και κάθε είδους διαπραγματεύσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Περιλαμβάνει επίσης την ακλόνητη δέσμευση και προσήλωση των χωρών στο Διεθνές Δίκαιο και στους Διεθνείς Οργανισμούς, Διεθνή Δικαστήρια και Θεσμούς.

Ο Διάλογος και όλες αυτές οι διαδικασίες εξεύρεσης λύσης δεν θα ξεκινήσουν έναντι των αναθεωρητικών κρατών, εάν η Αποτροπή και η Άμυνα δεν είναι επιτυχώς διαρκώς παρούσες, με βάση τις απαιτούμενες στρατιωτικές δυνατότητες. Όσοι έχουν διαφορετική άποψη πλανώνται. Η ύπαρξη διαύλων επικοινωνίας είναι απολύτως απαραίτητη για τον αποτελεσματικό έλεγχο της κατάστασης και την αποφυγή απρόβλεπτων καταστάσεων και δυσάρεστων εκ-

πλήξεων. Η άρνηση του Διαλόγου είναι ασυμβίβαστη με τις δυτικές πολιτικές αξίες και τη δυτική πολιτική κουλτούρα και μια τέτοια θέση ή δράση είναι εντελώς απαράδεκτη για το δυτικό πολιτικό «οικοσύστημα» ανεξάρτητα από την αποτελεσματικότητα ή τη φύση της. Όπως εξηγήθηκε, μπορεί να είναι μια απλή γραμμή επικοινωνίας, προσωπικές επαφές, διερευνητικές ή κρίσιμες επαφές και τέλος διαπραγματεύσεις για την επίλυση προβλημάτων. Ο Διάλογος σε οποιαδήποτε μορφή πρέπει πάντα να υπάρχει και είναι απολύτως απαραίτητος εάν θέλουμε η στρατηγική μας και οι ενέργειες που απορρέουν από αυτήν να είναι διεθνώς αποδεκτές και τελικά πραγματικά αποτελεσματικές. Ελλάδα και Κύπρος παραμένουν πάντα ανοιχτές σε κάθε μορφή πολιτικού και γόνιμου Διαλόγου.

Αλλά αυτό είναι μόνο ένα μέρος των προσπαθειών για σταθερότητα στην περιοχή. Υπάρχουν κάποιες συντονισμένες και καλά εννορηστρομένες πρωτοβουλίες τόσο της Ελλάδας όσο και της Κύπρου, καθώς αποτελούν παράδειγμα για το πώς η βιώσιμη, και διαρκής σταθερότητα πρέπει να οικοδομηθεί. Περιλαμβάνουν όχι μόνο ενέργειες στον τομέα της άμυνας, όπως έχει ήδη εξηγηθεί, αλλά και δράσεις παράλληλες και συμπληρωματικές με εκείνες στον τομέα της ενέργειας. Αυτές οι προσπάθειες δικτύωσης είναι το τσιμέντο και η Ελλάδα και η Κύπρος χρησιμοποιούν αυτήν το τσιμέντο για να εμπεδώσουν και να ισχυροποιήσουν μια σειρά από τριμερή και πολυμερή προγράμματα συνεργασίας. Αυτά τα προγράμματα εμπλέκουν κράτη με διαφορετικό πολιτικό, θρησκευτικό, ιστορικό ή πολιτιστικό υπόβαθρο αλλά με ευθυγραμμισμένα συμφέροντα στην Ανατολική Μεσόγειο και αλλού. Έθνη όπως το Ισραήλ, η Αίγυπτος, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Ιορδανία και ο Λίβανος, τα οποία μοιράζονται την κοινή κατανόηση των θεμελιωδών στοιχείων της πολιτικής και της οικονομίας και κινούνται στη διεθνή σκηνή με πυξίδα το διεθνές δίκαιο.

Η Ελλάδα έχει πρόσφατα επιδείξει ρεαλισμό και γνήσιο σεβασμό προς το διεθνές δίκαιο και, πιο συγκεκριμένα, τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Η UNCLOS θα πρέπει να είναι το έγγραφο που θα διέπει τις σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι συμφωνίες για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη(ΑΟΖ) με την Ι-

ταλία και την Αίγυπτο καταδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας, όχι μόνο την ελληνική προθυμία να κάνει παραχωρήσεις προκειμένου να επιτευχθούν αμοιβαία επωφελή αποτελέσματα, αλλά και το σεβασμό της Ελλάδας στα νόμιμα και λογικά επιχειρήματα των άλλων μερών καθώς και την ικανότητα της χώρας να διαπραγματευθεί με αντικειμενικότητα, μένοντας μακριά από μαξιμαλιστικές προσεγγίσεις. Οι Υπουργοί Εξωτερικών Ελλάδας και Κύπρου εξήγησαν προηγουμένως σε αυτή τη Σύνοδο Κορυφής όλες αυτές τις πετυχημένες πολιτικές προσπάθειες για επιτυχείς διεθνείς συμφωνίες. Η υποστήριξη των ΗΠΑ και της ΕΕ σε όλα αυτά τα σχέδια, με φανερό ή καλυμμένο τρόπο, υπογραμμίζει τη σημασία τους για τον δυτικό κόσμο.

Σε έναν τέλειο κόσμο, κάθε έθνος στην Ανατολική Μεσόγειο θα έβλεπε τα προφανή πλεονεκτήματα. Θα επιδίωκαν να συμμετάσχουν σε τέτοιου είδους διεθνή συνεταιριστικά σχήματα, προσφέροντας το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Δυστυχώς αυτό δεν ισχύει για όλες τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Η Ελλάδα και η Κύπρος μαζί με άλλες χώρες που σκέφτονται κατά τον ίδιο τρόπο, παρέχουν την απαραίτητη διεθνή δικτύωση που θα εδραιώσει τη σταθερότητα και την ασφάλεια σε μια προσπάθεια να προσφέρουν πλούτο και ευημερία στους ανθρώπους τους. Αυτό θα ίσχυε για τα κράτη που νοιάζονται για τους λαούς τους. Αυτό θα ίσχυε για κράτη που ενεργούν με βάση το διεθνές δίκαιο όπως εμείς και οι σύμμαχοι, εταίροι και φίλοι μας. Οι συνεχείς προβολές στρατιωτικής ισχύος και απειλές από έναν από τους Συμμάχους μας στο ΝΑΤΟ, την Τουρκία, δεν είναι συμβατές με αυτές τις ειρηνικές πολιτικές και δεν προάγουν την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην περιοχή.

Δεν μπορώ να σκεφτώ ισχυρότερο θεμέλιο σταθερότητας από την ασφάλεια, την πρόοδο και την ευημερία των ανθρώπων γειτονικών, ειρηνευτικών αλλά υπερήφανων και κυρίαρχων κρατών που σκάφονται με τον ίδιο τρόπο και με πολιτιστικές και εμπορικές σχέσεις μετρημένες σε χιλιετίες. Αυτό είναι που σταθεροποιεί την ασφάλεια και τη σταθερότητα μακροπρόθεσμα. Αυτό προσπαθούμε να επιτύχουμε στην Ανατολική Μεσόγειο και η Τουρκία πρέπει

να το κατανοήσει και να συμμετάσχει πρόθυμα και εθελοντικά σε αυτές τις προσπάθειες, με σαφή, πολιτισμένο και συνεργατικό τρόπο. Παραμένω αισιόδοξος ότι στο μέλλον θα το κάνει και τότε θα είναι ευπρόσδεκτοι αρκεί να αποφασίσουν να παίξουν το διεθνές «παιχνίδι» με βάση νόμιμους, ειρηνικούς και πολιτικά αποδεκτούς όρους

Σταματώ εδώ και είμαι έτοιμος για τις ερωτήσεις σας.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Το κείμενο της ομιλίας όπως εκφωνήθηκε

Distinguished speakers,

Ladies and Gentlemen,

Let me start by thanking the organisers for their kind invitation to participate in this, high level Summit. The title of this session could not be more relevant, as it captures in a nutshell the logic behind the strategy followed the last decade or so by Greece and Cyprus.

The current geopolitical situation in our region is particularly difficult and in recent years Eastern Mediterranean has become the stage of an aggressive escalating revisionist Turkish policy which has now come to threaten the national sovereignty of both countries.

Taking things from the beginning, there is no doubt that international community as well as Greece and Cyprus are trying to avoid confrontation and they are working to establish security and stability making any effort to cement this stability in a lasting form.

In order to describe these stability establishing efforts, we should try and see the wider perspective. Western democracies as well as international organizations such as NATO or the EU, have three pillars in their strategies to face critical situations. They are the so-called three (3) Ds from the initials of the respective English words. This is not a personal invention or opinion. It is an international mnemonic rule for the three pillars which are: Deterrence – Defense - Dialogue.

Deterrence and Defence are two pillars which, if powerful enough, will eventually lead the parties to the third, to a dialogue procedure and this will eventually contribute to stability. We are all aware of the efforts of both the Greek and Cypriot governments to reinforce and strengthen air force and naval capabilities. Behind this is the effort to re-establish security and stability based on a restoration of the military balance in the area, to respond to the Turkish aggres-

sive and revisionist policy. Revisionist states like Turkey with a continuous hard power projection policy, prefer to defend their interests through zero sum instead of win-win solutions which are internationally accepted. The need to maintain and reinforce national military capabilities necessary to prevent crises and deal with escalating threats, combined of course with intense and successful diplomatic activity, led Greece to purchase or improve air and naval platforms from France and the US. They were necessary for our deterrence and defence. It also resulted into both countries signing various Agreements with neighbouring countries, partners or allies, most notably the Defence Cooperation Agreements Greece signed with France and the USA.

I don't want to be mistaken; military capabilities no matter how strong cannot do the work alone in our modern world. They cannot solve political problems Western democracies understand perfectly well that there are no military solutions to political and geopolitical problems. And the situation in Eastern Mediterranean is a geopolitically critical situation. Nevertheless, military balance has a serious contribution to security and stability, in a geopolitical ecosystem.

The third pillar, Dialogue, is the necessary component of any strategy and is relevant in all phases, with mandatory continuity over time. Dialogue includes not only point to point leadership contacts or strategic communication but also all kinds of negotiations among the parts involved. It also includes the unwavering commitment of the countries to International Law and towards International Organizations, Courts and Institutions.

Dialogue and all these solution finding procedures will not be initiated vis a vis revisionist states if Deterrence and Defence are not successfully present in the scene, based on the necessary military capabilities. Those who think otherwise, they are wrong. The existence of communication channels is absolutely necessary for the effective control of the situation and the avoidance of unpredictable situations and surprises. Denial of dialogue is incompatible with western political values and western political culture, and such a

position or action is completely unacceptable to the western political ecosystem regardless of its effectiveness or nature. As explained, it can be a simple line of communication, personal contacts, exploratory or crucial contacts and finally negotiations for solving problems. Dialogue in any form must always exist and is absolutely necessary if we want our strategy and the actions that stem from it to be internationally accepted and ultimately really effective. Greece and Cyprus remain always open to all forms of political and fruitful dialogue.

But this is only one part of the efforts for stability in the area. There are some coordinated and well-orchestrated initiatives of both Greece and Cyprus, as they set an example in how sustainable, in other words, lasting, stability should be built. They include not only actions in the defence domain as already explained but also actions in parallel with and complementary to those in the energy domain. These networking efforts are the cementing glue and Greece and Cyprus are using this cementing glue in a number of trilateral and multilateral cooperation schemes. These schemes engage nations with different political, religious, historical or cultural backgrounds but with aligned interests in the Eastern Mediterranean and elsewhere. Nations such as Israel, Egypt, United Arab Emirates, Jordan and Lebanon, which share common understanding of the fundamentals of politics and economy and navigate in the international arena with international law as their compass.

Greece has recently demonstrated pragmatism and genuine respect for international law and, to be more specific, for the UN Convention on the Law of the Sea. UNCLOS should be the document governing relationships in the Eastern Mediterranean. The Exclusive Economic Zone agreements with Italy and Egypt demonstrate beyond any doubt, not only Greek willingness to make concessions in order to achieve mutually beneficial results, but also Greece's respect to the other parties' lawful and logical arguments as well as the country's ability to examine them with objectiveness, staying away from maximalistic approaches. The Foreign Ministers of Greece and Cyprus previously explained to this

Summit all these political efforts for successful international agreements in details. The US and EU support to all these plans, both overtly and covertly, underlines their importance for the western world.

In a perfect world, every nation in the Eastern Mediterranean would see the obvious advantages. They would seek to participate in this kind of cooperative schemes, offering their competitive edge. Unfortunately, this is not the case for all countries in the Eastern Mediterranean. Greece and Cyprus together with other like-minded countries provide the necessary networking that will cement the stability and security in an effort to provide wealth dividend to their own people. That would be the case for nations that care for their people. That would be the case for law abiding nations like us and our allies and partners. Continuous military power projections and threats by one of our NATO Allies, Turkey, are not compatible with these peaceful policies, and are not promoting security and stability in the region.

I cannot think of a stronger foundation for stability than the security, well-being and prosperity of the people of neighboring, like-minded, peace oriented but proud and sovereign nations, with cultural and trade relations measured in millennia. This is what cements stability in the long run. This is what we are trying to achieve, and Turkey has to understand it and willingly participate in these efforts, in a clear, civilized and cooperative manner. I remain optimistic that in the future they will, and they will be very welcomed if they decide to play the game based on lawful, peaceful and politically accepted terms

I stop here and I am ready for your questions. Thank you for your attendance.